

Sygn. akt IV Ca 1996/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Iwona Wróblewska-Pokora (spr.)

Sędziowie SO Elżbieta Gajewska

SR del. Anna Jacaszek

Protokolant sekr. sądowy Katarzyna Kowal

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 grudnia 2016 r. w Warszawie sprawy

z powództwa M. W. (1)

przeciwko R. W.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim

z dnia 8 stycznia 2016 r., sygn. akt III RC 237/13

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1, 2 i 4 w ten sposób, że oddała powództwo M. W. (1).

Elżbieta Gajewska Iwona Wróblewska-Pokora Anna Jacaszek

Sygn. akt IV Ca 1996/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy w Nowym Dworze Mazowieckim podwyższył alimenty zasądzone wyrokiem Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie w sprawie III C 1285/12 od pozwanego R. W. na rzecz M. W. (1) z kwoty po 200 (dwieście) złotych miesięcznie do kwoty po 500 (pięćset) złotych miesięcznie płatne do dnia 5 –tego każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia 27 września 2013 roku (punkt 1.) oraz oddalił powództwo M. W. (1) w pozostałym zakresie (punkt 2.). Sąd Rejonowy oddalił także powództwo starszego z powodów - M. W. (2) (punkt 3.).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia i rozważania:

Sąd Rejonowy ustalił, że powód M. W. (2) urodzony (...) i M. W. (1) urodzony (...) są dziećmi K. W. i R. W., pochodzą ze związku małżeńskiego, który został rozwiązany przez rozwód wyrokiem Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie z dnia 5 marca 2013 roku w sprawie I C 1285/12. Na podstawie tego wyroku Sąd kosztami utrzymania małoletnich wówczas powodów obciążył oboje rodziców, ustalając udział ojca na kwotę po 200 zł miesięcznie wobec M. W. (1) i na kwotę po 520 zł na rzecz M. W. (2).

Z ustaleń Sądu Rejonowego wynikało, że w momencie ostatniego orzekania o obowiązku alimentacyjnym pozwanego względem synów powód M. W. (2) miał 17 lat, uczęszczał do gimnazjum prowadzonego przez S. w L. i czesne za miesiąc nauki wynosiło 320 zł, do czego dochodziły też koszty dojazdu do szkoły z miejsca zamieszkania. M. W. (1) z kolei podczas postępowania przed Sądem Okręgowym miał 16 lat i uczęszczał do technikum w N.. Matka powodów K. W. miała lat 39, z zawodu była kasjerem sprzedawcą i na takiej posadzie była też zatrudniona.

Pozwany R. W. miał lat 58. Pracował w (...) Przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o. w wymiarze całego etatu na stanowisku mistrza. Od 17 września 2012 roku został zaliczony do stopnia niepełnosprawności – umiarkowanego.

Sąd Rejonowy ustalił, że obecnie powód M. W. (2) ma 20 lat, od października 2015 roku jest studentem studiów stacjonarnych na kierunku ratownictwo medyczne. Uczelnia ma siedzibę w W., wobec czego powód ponosi dodatkowe koszty dojazdu na uczelnię. M. W. (2) ma stwierdzoną wadę serca i wymaga regularnych wizyt lekarskich, które to wizyty są odpłatne. Powód M. W. (1) ma lat 19. W 2016 roku nadal był uczniem technikum samochodowego w N.. Choruje na łuszczycę i ponosi opłaty za prywatne wizyty lekarskie i comiesięczne leki (rocznie ok. 2000 zł).

Matka powodów określiła koszty ich wyżywienia na kwotę po 800 zł miesięcznie, gdyż powodowie są bardzo wysocy (M. W. (2) ma aż 2 metry wzrostu) i dużo jedzą. Z powodu dużego wzrostu i dużego rozmiaru obuwia istnieją problemy z zakupem odzieży dla powodów, czasami z uwagi na brak rozmiarów odzież trzeba kupować przez internet i koszt zakupu odzieży to ok. 400 zł miesięcznie na każdego z nich. Środki higieniczne i kosmetyczne dla powodów to koszt ok. 100 zł miesięcznie na każdego z nich, do tego dochodzą koszt fryzjera. Powodowie w związku z pobieraniem nauki ponoszą koszty szkoły, tj. podręczników, przyborów szkolnych itp. Sąd Rejonowy dokonał wyliczeń kosztów utrzymania na podstawie zeznań stron, zweryfikował je jednak własną wiedzą i doświadczeniem życiowym i uznał, że koszty utrzymania powodów w tym wieku wynoszą około 1200-1300 złotych miesięcznie.

Matka powodów K. W. ma aktualnie 42 lata. Z dniem 20 września 2013 roku decyzją Starosty (...) z tego samego dnia uznana została za osobę bezrobotną bez prawa do zasiłku. Wcześniej przez pół roku do sierpnia 2013 roku prowadziła działalność gospodarczą w postaci sklepu spożywczego. Będąc osobą bezrobotną K. W. dorabiała sprzątając domy, czy też myjąc okna i w związku z tym otrzymywała dochody w kwocie około 1000-1200 zł miesięcznie. Od lutego 2015 roku K. W. podjęła zatrudnienie na Stacji Paliw (...) otrzymując wynagrodzenie w kwocie około 2000 zł miesięcznie netto. Matka powodów mieszka z synami w mieszkaniu swoich rodziców i płaci rodzicom tylko wtedy, gdy ma pieniądze (ok. 200-300 zł miesięcznie). Mieszkanie jest dwupokojowe, w jednym pokoju mieszka K. W. z rodzicami, a powodowie zajmują jeden pokój wspólnie.

Pozwany R. W. aktualnie ma 61 lat. Od listopada 2013 roku ustał jego stosunek pracy w (...) Sp. z o.o. w wyniku wypowiedzenia przez zakład pracy. Od tego czasu pozwany przebywał na zasiłku chorobowym i rehabilitacyjnym. W zeznaniu podatkowym za rok 2014 roku pozwany wskazał dochód roczny na kwotę 8719 zł. Aktualnie utrzymuje się z zasiłku celowego przyznanego przez ośrodek pomocy społecznej w kwocie 604 zł miesięcznie. Pozwany wskazał, że jest osobą schorowaną, lecz się na szereg chorób i na leki wydaje ok. 300 zł miesięcznie. Pozwany nadal zamieszkuje w domu jednorodzinnym wraz z matką i 36-letnim synem z pierwszego małżeństwa, gdzie zajmuje dwa pokoje. Pozwany podał, że dokłada się do kosztów utrzymania domu, przy czym nie posiada on żadnego majątku, nie posiada również samochodu, natomiast na rozprawy przyjeżdża pożyczonym od kolegi samochodem. Pozwany nie utrzymuje żadnych kontaktów z synami, nie płaci też zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego alimentów. Jego zadłużenie z tego tytułu wynosi ok 11.000 zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie zeznań powodów, pozwanego oraz matki powodów, jak również na podstawie dołączonych do materiału sprawy dokumentów oraz akt sprawy rozwodowej prowadzonej przez Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy uznał, że powództwo wniesione przez młodszego z powodów M. W. (1) jest częściowo zasadne do kwoty 500 zł. Powództwo M. W. (2) jako niezasadne podlegało natomiast w całości oddaleniu. Sąd Rejonowy przytoczył przesłanki stosowania art. 138 k.r.io. i art. 133 § 1 k.r.io. i wskazał, że

pozwany na dzień dzisiejszy ma stwierdzoną umiarkowaną, a nie całkowitą niezdolność do pracy. Musi więc podjąć skuteczne starania o znalezienie dodatkowego źródła dochodów, tak by choć w części łożyć na utrzymanie swoich synów, dopóki nie staną się oni samodzielni, tym bardziej, że obydwaj powodowie uczą się, nie powtarzali do tej pory żadnej klasy i obydwaj chcą zdobyć wykształcenie, które pozwoli im zaistnieć w dorosłym życiu.

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany, zaskarżając go w całości i wnosząc o „całkowite zdjęcie obowiązku alimentacyjnego”. Skarżący wskazał, że jest osobą chorą, niepełnosprawną i nie posiada środków na własne utrzymanie. Jego jedynym źródłem utrzymania jest zasiłek z MOPS-u, który nie pozwala na godne życie jak również na zakup leków.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podziela wprawdzie ustalenia faktyczne Sądu I instancji w zakresie sytuacji finansowej i osobistej powodów oraz matki powodów. Miesięczne koszty utrzymania powoda M. W. (1) nie zostały w ocenie Sądu Okręgowego przedstawione w sposób wygórowany. Składają się na nie wydatki na wyżywienie, wydatki związane ze szkołą, środki czystości i kosmetyki, książki, gry, rozrywka, odzież i obuwie, telefon, fryzjer, opieka medyczna związana z leczeniem choroby przewlekłej, razem ok 1100 – 1200 zł. Sytuacja matki powodów, pomimo czasowego pogorszenia w wyniku zmiany pracy i niepowodzenia własnej działalności gospodarczej, obecnie jest stabilna. K. W. od lutego 2015 roku podjęła bowiem zatrudnienie na stacji paliw otrzymując wynagrodzenie w kwocie 2000 zł netto miesięcznie.

Prawidłowo także Sąd I instancji oparł swoje rozstrzygnięcie na treści art. 138 k.r.iao., będącego materialnoprawną podstawą zmiany wysokości zasądanego uprzednio świadczenia alimentacyjnego. Sąd w sposób dość szczegółowy dokonał analizy potrzeb powodów, w efekcie czego prawidłowo ustalił, że zmiany jakie nastąpiło pomiędzy 2013 rokiem, gdy ustalono obowiązek alimentacyjny pozwanego względem jego synów, a chwilą obecną uzasadniałyby podwyższenie zasądzonych wówczas alimentów. W ocenie Sądu Okręgowego błędnie jednak ustalono, że możliwości zarobkowe pozwanego pozwalają mu na uiszczanie alimentów na rzecz powoda M. W. (1) w zwiększonej wysokości.

Podkreślenia wymaga natomiast, że górną granicę świadczeń alimentacyjnych wyznaczają zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego, choćby w tych ramach nie znajdowały pokrycia wszystkie usprawiedliwione potrzeby uprawnionego. Zgodnie bowiem z treścią art. 138 k.r.o. każda strona obowiązku alimentacyjnego może żądać jego zmiany, jeżeli nastąpiła zmiana w dotychczasowych stosunkach, przy czym zmiana ta nie może być oceniana w oderwaniu od kryteriów określonych w art. 135 § 1 k.r.o. – w tym możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego. Usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego pozostają we wzajemnej zależności i obie te przesłanki wzajemnie na siebie rzutują, w szczególności przy ustalaniu wysokości alimentów przez sąd.

Jak wynika natomiast z materiału sprawy, pomimo zwiększenia potrzeb powoda M. W. (1), sytuacja majątkowa pozwanego uległa pogorszeniu w stosunku do momentu orzekania o obowiązku alimentacyjnym. Pozwany w listopadzie 2013 roku (a zatem 8 miesięcy po rozprawie rozwodowej) stracił pracę w wyniku wypowiedzenia umowy o pracę przez zakład pracy. Od tego czasu pozwany jest bezrobotny i przebywa na zasiłku chorobowym i rehabilitacyjnym. Brak zatem podstaw do przyjęcia twierdzeń pozwu, że „natychmiast po zakończeniu sprawy rozwodowej stan pozwanego poprawił się na tyle, że wrócił do pracy zarobkowej i osiąga miesięcznie znaczne dochody” (k. 3).

Trafnie wprawdzie wskazał Sąd Rejonowy, że pozwany ma stwierdzoną umiarkowaną, a nie całkowitą niezdolność do pracy, w związku z czym musi podjąć skuteczne starania o znalezienie dodatkowego źródła dochodów. Wskazać jednak należy, że jak wynika z orzeczenia o stopniu niepełnosprawności pozwanego, został on skierowany do pracy w warunkach chronionych (k. 193). Kierując się zatem zasadami doświadczenia życiowego zrozumiałym jest fakt, że

znalezienie przez pozwanego pracy wiąże się nie tylko z trudnościami wynikającymi z jego wieku (61 lat), ale również z ograniczonej ilości miejsc pracy w warunkach chronionych, występujących na rynku pracy.

Jak wynika następnie z dołączonych do sprawy opinii biegłych sądowych lekarzy ortopedy, chirurga naczyniowego i neurologa, przeprowadzonych w postępowaniu toczącym się przed Sądem Okręgowym Warszawa – Praga w Warszawie VII Wydziałem Pracy i Ubezpieczeń społecznych w sprawie odwołania R. W. od decyzji ZUS o odmowie wypłacenia renty, stan zdrowia R. W. pogorszył się od momentu badania przez komisję lekarską ZUS (w 2014 roku). Pozwany ma upośledzoną sprawność narządu ruchu związane ze swoją wagą ciała i objawy zespołu bólowego. U pozwanego występuje obrzęk chłonny limfatyczny dynamiczny na obu kończynach dolnych, która to choroba ma charakter nieuleczalny i nie rokuje powrotu do zdrowia (k. 227 – 231).

W konsekwencji należy przyjąć, że obecny zakres możliwości zarobkowych pozwanego wyznacza uzyskiwane świadczenie rentowe. Powód nie przedstawił natomiast dowodów pozwalających poczynić inne ustalenia, w tym – dowodów świadczących o wykonywaniu przez pozwanego pracy zarobkowej i uzyskiwaniu z niej kolejnych dochodów. Powód nie wykazał więc, że ukształtowanie świadczeń alimentacyjnych na poziomie 500 złotych miesięcznie (w sumie 1020 zł na obydwu synów) uzasadniały aktualne możliwości majątkowe i zarobkowe pozwanego, będącego osobą o określonym stanie zdrowia, w wieku ponad 60 lat.

Podkreślenia wymaga natomiast, że powód M. W. (1) jest osobą młodą, ogólnie zdrową, które to okoliczności umożliwiają mu znalezienie dorywczego zatrudnienia i uzyskiwanie dochodu, który pozwoli mu samodzielnie pokrywać pozostałe wydatki. Jak wynika z oświadczenia pełnomocnika powoda złożonego podczas rozprawy przed Sądem Okręgowym w dniu 14 grudnia 2016 roku powód kończy technikum w czerwcu 2017 roku. Uwzględniając jego ewentualne plany kontynuowania edukacji, w ocenie Sądu Okręgowego będzie on miał możliwości podjąć zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy w wolne od zajęć weekendy, bądź nawet w niektóre dni tygodnia, w zależności od grafiku zajęć, podejmując tym samym starania o uzyskanie niewielkiego choćby dochodu.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok, uznając apelację pozwanego za zasadną.

Elżbieta Gajewska Iwona Wróblewska-Pokora Anna Jacaszek